ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պուլկարիոյ համար տարեկան 12 ֆր. վեցամսեայ 7 "

Ռուսաստանի համար տարեկան 15 ֆր. վեցամսեայ 8 «

Ամերիկայի համար տարեկան 3 տլ. վեցամսեայ 1.50 «

Ծանուցման տողը առաջին երեսին համար 40 սանթիմ իսկ վերջին երեսին համար 20 սանթիմ է. երեքէն աւելի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կ'լլայ։

—o—

Վառնայի համար ձեռքէ 10 սանթիմ է

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Отговорникъ: СТЕПАНЪ КАНАРЯНЪ

Նամակ եւ դրամ ուղել խմբագրութեան հասցէին

Редакция на вѣстникъ „Шаржумъ"

Rédaction du journal „Charjoum" Varna (Bulgarie)

—o—

Պուլկարիոյ համար ձեռքէ 15 ՍԱՆԹԻՄ

Ռուսաստանի համար ձեռքէ 20 ՍԱՆԹԻՄ

—o—

Դրութիւնք ետ չեն տրուիր

R. P. Kalémcarian Mechitharisten W. 4. Vienne (Autriche)

«ՇԱՐԺՈՒՄ»Ի ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺՆԵԳԻՆԸ ՊԷՏՔ Է ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԷ

«ՅԱՌ ՏԱՐԻ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ»

Արդէն այս անունով բըրօշիւրը յանձնված է տպագրութեան։

Բրօշիւրի նպատակն է, առանց խծբծանքի Դաշնակցութիւնր մէջ տեղ դնել իր իսկութեամբը և միևնոյն ժամանակ փաստել թէ՝ իմ պայքարը սկսված է շատ հին ժամանակից և վերջերս միայն սուր կերպարանք ընդունեց։ Բնական է որ բրօշիւրի մէջ փաստող դօկիւմանները մեծ տեղ պիտի գրաւեն։

Բրօշիւրի գինը տպագրութիւնից վերջ 3 ֆրանկ է լինելու, իսկ բաժանորդ գրվողի համար 2.50 ֆր.

Դիմել «Շարժում»ի Խմբագրութեան

Café Promenade Vienne

Այս շքեղ քաֆէն կը գըտնուի Վիէննա Ֆրանց Ժօզէֆ քարափին վրայ. կըստանայ զանազան հայերէն թերթեր։ Ու հասարակ բոլոր հայ կամ արեւելքցի վաճառականները այս տեղ կը յաճախեն։ Ուստի օտար երկիրներէ եկող հայերը կը հրաւիրուին դիմել հոս, ուր պիտի գտնեն իրենց յարմար դիւրութիւններ և անհրաժեշտ տեղեկութիւնները։

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՀԻՒԱՆԴ Է

Վերջին տարիներում շարունակ լսվում էր որ Սուլթանը հիւանդ է, մահամերձ է և շարունակ հերքվում այդ լուրը։ Այս անգամ արդէն իրօք սուլթանը հիւանդ է, ու այնքան ծանր որ չը կարողացաւ սելամլըքի իջնել... Սուլթանի հիւանդութեան լուրը միշտ ուրախութիւն է պատճառել հայ ժողովրդին, և այդ ոչ նրա համար որ ժողովուրդը չափազանց ատում է այդ հայակեր միապետին, այլ որովհետեւ նա կարծում է և հաւատում թէ՝ Համիտի մահով հայերի կացութիւնը կը բարելավի Տաճկաստանում։

Այդ կարծիքը ժողովրդի մէջ ամրապնդվել է մեծ մասամբ մեր յեղափոխական գործիչ համարվողների երեխայական բացատրութեամբ թէ՝ տաճկահայերի հալածանքի գլխաւոր պատճառը սուլթան Համիտի անձնաւորութիւնն է. և այդ սխալ երեխայական համոզումը աւելի շեշտելու համար ձեռք առնվեց և սուլթանի մահափորձը...

Մեր հաստատ համոզումն է որ սուլթանը մեռնի էլ հայի կացութիւնը չը պէտք է բարեփոխվի. մինչեւ որ նրան չը տրվի այն, ինչ որ պէտք է և անհրաժեշտ մի քիչ ազատ շունչ քաշելու համար։ Հայի կացութիւնը արդիւնք է քայքայվող Թուրք պետութեան ինքնապաշտպանութեան բնազդումի. և այդ քաղաքականութեան պաշտպանը միայն սուլթանը չէ, այլ բոլոր այն Թուրք վարիչ անձերը որոնց համար պարզ է թէ Հայաստանի փրկութիւնը—մի մեծ քայլով մօտեցնում է Թուրքիայի անկումը... Սուլթանին կը յաջորդէ մի ուրիշը, ու նա էլ կը գնայ նոյն ճանապարհով. ինչ ճամբով որ Համիտն է գնացել. տարբերութիւնը կարող է շատ չնչին և միայն երևոյթական լինել։

Թուրքիայի պէս երկրի վեհապետների մահերը, բնական թէ բռնի, չէ փոխում երկրի թէ ներքին և թէ արտաքին քաղաքականութիւնը, մանաւանդ ներքինը։ Այդ տեսակ փոփոխութիւնների համար հարկաւոր են ոչ միայն վեհապետների մահը, այլ ամբողջ այն սերնդի որի քաղաքական ձգտումների միայն ֆօկուսն են ներկայացնում այդ վեհապետները։ Սուլթանի քաղաքականութեան հետեւող Թուրքերի քանակութիւնը շատ մեծ և զօրաւոր է Թուրքիայում և ոչ մի սուլթան առայժմ չէ կարող հաշւի չառնել այդ եւ չը ենթարկվել այդ քաղաքական ուղղութեան...

Ընդունենք որ սուլթան Համիտին յաջորդեց մի բարի Թուրք, նրա ամբողջ բարութիւնը պէտք է լինի այլեւս հայերին չը հալածել այն խստութեամբ ինչ որ Համիտի օրով էր լինում. բայց չէ որ քրդերը պէտք է գոյութիւն ունենան, պէտք է գոյութիւն ունենայ Թուրք անօթի ոստիկանութիւնը, զինւորութիւնը, որը ի հարկէ չը պէտք է դադարի հային կեղեքելուց, հայը անշուշտ կրկին պէտք է իր ուժերի չափ դիմադրէ այդ կամայականութիւններին. և այդ պէսով կրկին փոթորիկը կը փրթի ու բարի համարված սուլթանը պարտաւորված պէտք է լինի հային զսպել նոյն քրդերով նոյն անօթի ոստիկաններով և զինւորներով... Իսկ եթէ ոչ օտարները գոնէ հայերս լաւ գիտենք թէ ինչ նշանակութիւն ունի Թրքական զսպումը...

Ինչպէս որ սուլթանի մահից առ այժմ հայերս ոչ մի դրական օգուտ կարող ենք սպասել.. Սըխալվում են այն մարդիկ, որոնք մեծ նշանակութիւն են տալիս այդ մահին... և հային մղում դէպի սին յոյսեր, թուլացնում նրա դիմադրական ձգտումները.. Ինձ թւում է որ սուլթան Համիտ որչափ երկար ապրի, այնքան հայը շատ լոյս պէտք է ունենայ իր վիճակի բարելաւութեան մասին, որովհետեւ այդ սուլթանը թուրքիոյ իրական քաղաքականութիւնը հայերիս վերաբերմամբ մերկապարանոց մէջ տեղ է դրել, և մենք յանձին սուլթանի տեսնում ենք մի բռնակալ պետութիւն որ իր գոյութիւնը յարատեւելու համար նըպատակ ունի մեզ ջնջել. իսկ յայտնի վտանգի առջեւ մենք պարտաւորված ենք ինքնապաշտպանութեան դիմել, Մի բարութեան դիմակով սուլթան մեզ համար աւելի վտանգաւոր է. Նա մեզ կը թմրեցնէ իր ժպիտներով, մեզ կը մոլորեցնէ առանց մեր դրութիւնը արմատական փոփոխութեան ենթարկելու դէպի լաւը, որովհետեւ ոչ մի Թուրք սուլթան կարող է մեզ ազատել քրդերից, չերքէզներից անօթի ոստիկաններից և զինւորներից, և ստեղծել այնպիսի պայմաններ որ մեզ մահացնող հայկական գաղթականութիւնը դադարի, ու դուրս գտնվածները վերադառնան իրենց ամայի հողերը մշակելու..

Սուլթան Համիտը աւելի զզուելի է... Նողկալի է ասացէք ինչ ուզում էք, բայց նա տաճկահայի գիտակցութեան զարթնումի ամենամեծ ազդակներից մէկն է եղել իր ցինիք, բաց հայակեր քաղաքականութեամբ. նա է միամիտ հայի առջեւ բացել Թուրքիոյ իրական քաղաքականութիւնը մեզ նկատմամբ նա իր գազանային ժեստերով ամենամեծ գործնական պրօպականդիստն է եղել հայ ըմբոստացումի։ Առանց սուլթան Համիտի թերեւս մեր խղճուկ սահմանադրական ժողովը գոյութիւն ունենար, մեր միլիօնատէրները շատնային Պօլսում և այլուր, բայց մենք չէինք ունենալ կուռ Սասուններ, Զէյթուններ, Սերոբներ, Բաբկէններ. չէինք ունենալ մաքառումի, ընդվզումի մի փայլուն դպրոց, որի մէջ մարզվելով միայն մենք կարող ենք իբրեւ ցեղ փոքր ինչ բարելաւ վիճակի հասնել։ Ասում են թէ սուլթան Համիտը քաղաքագէտ է, թերեւս մեծ պետութիւնների հանդէպ այո, բայց հայերիս հանդէպ ոչ։ Սուլթանը եթէ խելացի լինէր, Պոլսոյ սահմանադրութիւնը կը պահէր ամբողջովին. հայ պաշտօնեաների թիւը կը շատցնէր. կոտորածներ չէր առաջ բերի... և այդպէսով դեռ 100 տարի էլ հային հեռու կը պահէր ընդվզումից և հարիւր տարուան մէջ բոլորովին մեղկացած, ստրկացած հայը աւելի դիւրաւ, առանց գլխի ցաւ պատճառելու կը ոչնչանար։ Ու այդպիսով մենք մեր սահմա-

նադրական, կրօնական և դպրոցական հանդէսներում, հայ ստրկութիւնը հեգնելու համ. կարծես կերգէինք. «Լրիք հայկազունք առաջ ընթանանք», իրականացնելու համար այն թուրք մեծ քաղաքագէտի խօսքը. իբր պատասխան սուլթաններից մէկի նկատողութեան. թէ «քանի հայերը կը երգեն վտանգ մը չը կայ»։

Սուլթանը եթէ թուրք քաղաքականութեան մարմնացումը չը լինէր, իբրև գաղտն տիպ նրա ոչնչացումը մեծ հաճոյք կը պատճառէր. բայց իբրև մարմնացում մեզ ոչնչացնող քաղաքականութեան—նա մէջտեղ եկաւ—մեզ ըմբռնել տալու—«եթէ ուզում էք ապրել—պաշտօնի, փողի, ստորաքարշ կեանքը քարշ տալու ջանքերի ետևից մի ընկէք. այլ սովորեցէք ձեր կեանքը, ինչքը պաշտպանել—սովորեցէք իբրև մարդ ապրելու տենչանք, ժեստ ունենալ... թողուցէք երգը—պարը. ջրիկ բանաստեղծութիւն, անմիտ հռետորութիւնը եւ եղէք տղամարդ ցեղ... եթէ ոչ ես ձեզ կուլ եմ տալու, տալիս եմ. Այո այն թշնամին որ մահաբեր նպատակները չէ թագցնում նա այնքան էլ վտանգաւոր չէ....

Ռուսի հին շատ հին նպատակն էր մեզ կուլ տալ... բայց մինչև Ալէքսանդր երրորդը—Նիքոլայ Բ. ը. այդ նպատակները բացորոշ կերպով չէին յայտնվում... հայը կամաց կամաց կլանվում էր Կովկասում... դպրոցների փակումը, եկեղեցիների հարստութեանց վայրենաբար կլանումը ռուսահայի աչքերը բացին... ժողովուրդը ծառացաւ։ Ոչ մի բարի հայասէր Ցար մեզ այնքան օգուտ չէր տւել որչափ Ալէքսանդր Գ. և Նիքոլա Բ. որովհետեւ սրանք էին որ մեզ յայտնեցին—բացարձակօրէն—«պէտք է կլանվէք»։ Ռուսահայի ծառացումի մէջ էլ Համիտի անուղղակի օժանդակութիւնը կայ։ Առանց Համիտի բաց քաղաքականութեան գոյութիւն չը պիտի ունենար տաճկահայ յեղափոխութիւնը իր ամբողջ սորափներով. մաքառման հրաշալի կենդանի օրինակներով որոնք բարձրացրին և ռուսահայի ցեղական յարատեւութեան բնազդի ուժը...

Հին պատմութիւնն էլ մեզ այդպիսի օրինակներ է տալիս, առանց Յազկերտի բռնաբարող հալածող քաղաքականութեան, մենք չէինք ունենայ Վարդանանց պատերազմը—որ եկեղեցական պարտութեան մէջ իրական յաղթութիւն էր պարունակում, և բռնապետին ստիպում պարտված ցեղի հանդէպ զիջումներ անել... ընդվզող ժողովուրդները պարտվելով փոքրիկ յաղթանակներ են տանում մինչև մեծ կատարեալ յաղթանակը... Յազկերտ, Համիտ, Ալէքսանդր Գ. Նիքոլա Բ. հայկական ընդվզումներ ստեղծողներ են... ակամայ, շնորհիւ իրենց յիմար անպտուղ քաղաքականութեան.

Ու ես կը ցանկայի որ Սուլթանը ողջ մնար, տեսնէր իր հալածած ցեղի ազատագրութիւնը, և իր մահուան վերջին գալարումներին միջոցին չգար որ իր ամբողջ գաղտնութիւնը ապարդիւն մնաց... դրանից մեծ վրէժխնդրութիւն չէր լինի Սուլթանի համար և ոչ աւելի մեծ տանջանք։

ՎԱՐԴՕ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿԵԱՆՔ

Թիֆլիզի Լաբարաթորնայա փողոցին անկիւնը յուլիս 17-ին ռումբ մը ձգուած է ոստիկանապետ Մարթինօֆի վրայ, որմէ ոստիկանապետը ծանրապէս վիրաւորուած է. ռումբ նետողը ձերբակալուած չէ։ Ոճրագործութեան անմիջապէս յաջորդած է քանի մը բոպէ տեւող զօրաց հրացանաձգութիւնը. զօրքերը գնդակներ թափած են վրաց «ազնուականներու» վարժարանին վրայ, որուն պատուհանէն կը կարծուի նետուած ըլլալ ռումբը գնդակներու տարափին տակ ծանրապէս վիրաւորուած են դպրոցի տեսուչը ուսուցիչներ ու ուրիշներ։

. Էջմիածնի վրայ յարձակող թուրքերու գործը սկսեր են քննել Երեւանի եւ Էջմիածնի գաւառապետները։ Թուրքերը ետ մղելու կռուին մասնակցող Էջմիածնի գաւառապետը, ոստիկաններն ու զօրքերը կը պնդեն եղեր, որ յարձակումը թուրքերու կողմէն սկսած է, մինչդեռ գաւառական բժիշկ վրացի Խուտաձէն, որ իբր թէ կռուի վայրը գացուած եւ ականատես եղած է, կախատի եղեր համոզելու թէ Հայերն են եղեր նախայարձակները։

. Բագուի մէջ ոստիկանապետ Պրօկօպովիչ Թրամվէյով անցնելու ատեն ատրճանակի հարուածով մը սպաննուած է. սպաննողը բռնուած չէ.

. Կովկասէն կը գրեն՝ թէ Տօքթ. Ռէյնօլտս, որ արդէն հայերուն լաւ ծանօթ է իր Վասպուրականի քասանեայ միսիօնարական պաշտօնով, վարժարաններու հիմնարկութիւններով և Տաճկաստանի վրայ եւրոպական թերթերու մէջ իր գրած յօդուածներով, վերջերս Եւրոպայէն վերադարձած է եւ կը գտնուի Թիֆլիզ, ուրկէ պիտի անցնի Վան. Յարգելի Տօքթօրին այս անգամ կընկերանայ հայասէր Լէօպօլտ Ֆավր որը նոյնպէս հայութեան ծանօթ է Կիլիկիոյ մէջ մի քանի անգամ իր կատարած ուղեւորութեամբ. Եւ կու յարգելի հայասէրներն ալ շուտով Վասպուրական պիտի մեկնին եղեր այնտեղի կարօտեալներուն բաշխելու համար Ջուիցերիոյ «Օգնութեան Ընկերութեան» նպաստները.

. Զօրավար—նահանգապետ Գօլօշչապօվը հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Կովկասի Փոխարքային.—«Շուշիի գաւառին մէջ հայերու և թուրքերու յարաբերութիւնը լարուած է. Ծիվանչիրի մէջ՝ սպառնական իսկ Կարիագինի մէջ՝ լաւ. Լրագրողներուն եթէ նայինք Շուշի ամէն օր սպանութիւններ եւ գերեվարութիւններ կը կատարուին, բայց այդ տեսակ բան չկայ. ընդհակառակը հոն կատարեալ հանգստութիւն կը տիրէ. սակայն արտաքուստ այնպէս կերեւնայ. երկու կողմերը երբէք իրարու մօտ գալ երթալ չունին. և ատոր պատճառը հիմա Ագդամի թուրքերն են. Հայերը հաշտուելու համար ոչ միայն ինձ առաջարկեցին, այլ և իրենք եղան առաջին անգամ թրքաց թաղը գացողը և անոնց հաշտութեան ձեռք կարկառողները. որմէ վերջ Շուշեցի թուրքերուն հետ միասին գացին Ագդամ, ուր անոնք լաւ ընդունելութիւն չը գտան, որուն ես անձամբ վկայ էի. Ագդամ երթալս զեկուցած էի արդէն, Շուշեցի միւսիւլմանները մնացին Ագդամ մինչեւ յաջորդ օրը ես յոյս ունէի թէ Շուշի կը վերադառնամ Ագդամի երեւելիներու եւ պէկերու հետ միասին, բայց միայնակ վերադարձայ. Հաշտութեան գործը ձգձգողները պէկերն էին, որոնք ինձ յայտնեցին թէ կուգան՝ բայց միայն սաստ օր վերջը, երբ հունձերը կը վերջացնեն. Շատ լաւ համոզուած եմ թէ, եթէ անոնք յաջորդ օրը Շուշիի հայերուն այցելութեան գային մինչեւ հիմա երկու

Մ. ՑՈՒԼԱԿ

ԱՐՑՈՒՆՔՈՏ ՊԱՏԱՆԻՆԵՐ

Ա.

ՊԱՏՐԱՆՔԸ

(Բարիզահայ կեանքէ)

Բոլոր մարդոց դէմքերը ճշմարիտ են, ինչ ալ իրենց ձեռքերն ըլլան.
Այլ չկա՛յ երբէք ճշմարիտ կին մը՝ ճշմարիտ դէմքով։

ՇԷՅՔՍՊԻՐ

9

Դ.

Աչքերը սենեակներուն վրայէն կը սահին, առանց բան մը կարդալու. սակայն, զանոնք վարագուրող մըշուշին մէջէն կը տեսնէ իրականութիւնը—կենդանի իրականութիւնը,—վազող արիւնը, շաչող փայփլուն սուրերը, ինկող դիակները եւ... անոնց դէմքերը.. Ա՛լ չը տեսներ ուրիշ բան. ի՞նչ կարժէ կեանքը այսուհետեւ. Ձեռքը մեքենաբար կը մտնէ գրպան եւ դուրս բերելով մահացու գործին, կը զետեղէ կուրծքին ու կը քաշէ. . . .

Ատկէ անդին չը յիշեր. Երբ կը բանայ աչքերը, իր ննջարանն է, անկողնին մէջ, Անժէլը սնարին.

Երա՞զ են այս բոլորը. Երկար կը նայի օրիորդին, անկուշտ, անթարթ նայուածքով մը։

—Անժէ՛լ, կը մրմնջէ նուաղած ձայնով. հասկնալու թէ իրականութեա՞ն հետ է գործը.

—Ի՞նչ կայ, սիրելիս. կը պատասխանէ վերջինս գորովալիր շեշտով մը.

—Ո՞ւր ես, Անժէլ. ո՞ւր ենք. ի՞նչ պատահեցաւ..

—Ոչինչ, սիրելիս. ահա ես եմ. տես, փոքրիկ Անժէլդ..

Ու կը ծռի երիտասարդին վրան կը դնէ այտերը անոր շրթներուն, որ համբուրելէ աւելի կը լզուըռտէ յիմարաբար. Օրիորդը կը շոյէ պաղ ճակատը. կը յարդարէ անկողինը ու կը խրատէ շատ չը շարժիլ. որովհետեւ արգիլուած է բժիշկէ.

—Ի՞նչ պատահեցաւ ինծ, Անժէլ, նորէն կը հարցնէ երիտասարդը.

—Ոչինչ կըսեմ սիրելի՛ս, ոչինչ.

—Ո՛հ, ցաւ մը կըզգամ այստեղ, հոս, ճիշդ կուրծքիս մօտ... Օ՛...

—Հանդարտ, հանդարտ. մի շարժիր, մի խառներ... շուտով կանցնի։

—Անժէ՛լ... կրկին կը խօսի Արսէն, բայց այս անգամ աչքերը կը նուաղին, ձայնը կը խեղդուի, լուռ հեծկլտուք մը կոկորդը կը սեղմէ. Անժէ՛լ, ո՜, Անժէլ, կորա՛նք... Խե՜ղճ հայրս, խե՜ղճ մայրս, խե՜ղճ քոյրերս.. Ո՛հ, անժէլ..

—Բայց ի՞նչ կայ, կը պատասխանէ վերջինս, առանց դէմքին ակներեւ փոփոխում ծածկել կարողանալու.

—Կորա՛նք, Անժէլ. խե՜ղճ ծընողք...

Ու պահ մը կը տիրէ լռութիւն. Խանգարումը Արսէնի հեծկլտուքներէն է միայն.

—Անժէլ, կը շարունակէ, բարձրացնելով գլուխը վերստին. թերթ մը բեր ինծ. այսօրուան ոեւէ թերթ՝ հոգ չէ որը.—միայն թերթ մը.

Կը բերուի թերթը, որուն բովանդակութիւնը կիջնէ կաթուածի նըման՝ երկուքին վրայ եւս.

Այնուհետեւ քանի մը հեռագիրներ դրկուեցան Պոլիս իրարու ետեւէ, սակայն պատասխան չը կար. Մահացուցիչ շաբաթը անցաւ. մտան երկրորդը. Նորէն ան լուր. Երրորդ շաբթուն էր որ կողմնակի ծանօթէ մը ստացաւ Արսէն Գուժկան նամակը.— Տուներնին քարուքանդուած էր Հասգիւղ, առանց աթոռ մըն ալ մնալու. հայրը սպաննուած կամուրջին գլուխը եւ խանութը թալանուած. Մայրը՛ լսելով այս բօթը, կաթուածահար ամուսնոյն միացած. իսկ ոչ ոք լուր ունէր փոքրիկ քրոջմէն. Ուզեց ինքն ալ երթալ Պոլիս. բայց համարձակութիւն չունեցաւ. միայն, առանց երկար յապաղելու, թողուցին Վիշին եւ ուղեւորուեցան Բարիզ.

Յուսահատութիւնը տիրապետեց շուտով. Ինչպէս ապրիլ այսուհետեւ... Անժէլ փոխուած էր հովին. կենակցութեան հարցը մազէ էր կախուած. Արսէն խնդրեց փոխել սենեակները եւ վարձել առանձին մը. Սա բարձրացուց անհագին աղմուկ աղջկան կողմէ, բայց ի վերջոյ, պարտաւորուած, համակերպեցաւ. ու Ռասին փողոցին վրայ վարձեցին համեստ սենեակ մը.

Այժմ ապրուստի միջոց հայթայթողները Արսէնի հարստութեան թանկագին առարկաներուն բերած չահերն էին Մօնթ տը Պիէթէ էն. Ատեն մը շարունակուեցաւ այսպէս, բայց մշտնջենական ըլլալու սահմանուած չէր. հետեւաբար, օր մըն

կողմերուն մէջ լիակատար հաշտութիւն գոյացած կըլլար եւ լարուած յարաբերութիւնը այսպէս տեւական չէր դառնար. Ազգամցիները դեռ մինչեւ հիմա ալ Շուշի չեն եկած. Քաղաքագլուխն ալ կսպասէր այդ բանին որ հայերուն այցելութիւնը կը փոխարինեն թուրքերը. այս մասին Ազգամի երեւելիներուն ալ հեռագրեց. որովհետեւ անոնց գալուստէն շատ բան կախուած ունէր. Ներկայիս՝ երկու կողմերուն մէջ ալ անվստահութիւն կը տիրէ. յանցաւորները արտաքսել կուզուին. բայց բուն յանցաւորը մատնանիշ ընելու համար միշտ հակառակ կողմը մատնացոյց կընեն. երէկ առաւօտ Շուշիի խճուղւոյն մօտիկ հրացանաձգութիւն տեղի ունեցաւ, որտեղէն կանցնէին հայերու եւ թուրքերու բեռները. այս մասին երկուքն ալ իրար կը մեղադրեն. Իմ ներկայութեամբս զօրքեր ղրկուեցան եւ պատուիրակի մը հետ երկու կողմերուն ալ նախազգուշութիւն ներշնչող գրութիւններ ղրկեցի. Անմիջապէս քննութիւն պիտի սկսի եւ արդիւնքը պիտի յանձնուի դատական իշխանութեան ղողցուած. Ներու փոխարէն վնասուածներուն գոհացում պէտք է տրուի վարչական օրէնքով, առանց քննութեան եւ եթէ գողութիւնը ակներեւ հաստատելու հնարաւորութիւն չը տրուի ինձ. շատերու փափաքը այդ է արդէն, որովհետեւ վնասուածներու գանգատը յաճախ ստայօղ եւ անհիմն է եւ այդ պատճառով ալ երբեմն ջանքեր կըլլան որ գլուխ սխալեցնեն, եւ այդպէս կասկածելի դէպքերու առեն կարեւոր պիտի համարեմ ոչ մէկ բանի առաջը կանգ չառնել. այս մասին Ձեր Պայծառափայլութիւնը թող լիովին հաւաստ ունենայ իմ վրաս.»

Ռ. Խ. — Ռիւթէլի յուլիս 31 թուակիր հեռագիր մը կը հերքէ այս լաւատես յայտարարութիւնը.

«ԱԶԱՏ-ԲԵՄ»

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԻ ԿՈՉԸ

Կովկասի թերթերը յաճախ քստմնելի եղբայրասպանութեան բօթալից լուրեր հաղորդում են մեզ։ Հ. Յ. Դաշնակցութեան մէջ գտնուող մի քանի անբարոյական ու դատարկապորտ թափառաշրջիկներ սարսափելի ոճրագործութիւններ անել տալիս են իրենց տգէտ ու վայրենի զինուորներին։ Վերջին տարեայ ընթացքում Կարսի, Ալէքսանդրօպոլի Սոխումի, Սալմաստի, Թաւրիզի, Զանգեզուրի և Պոլիսի մէջ անգթօրէն կատարուած գարշելի ոճիրները, որոնք հայ ժողովրդի ու մանաւանդ հայ յեղափոխութեան ճակատին դրօշմեցին ամենամեծ նախատինքի սեւ կնիքը, տակաւին շարունակւում են անպատիժ մնալով Դաշնակցութեան հեղինակաւոր մարմինների կողմից։ Հայ հասարակութիւնից շատեր, որոնք մօտից ծանօթ չեն այդ կուսակցութեան կազմին, զարմանքով հարց են տալիս թէ ինչպէս Հայ յեղափոխական Դաշնակցութիւնը թոյլ է տալիս իրեն այդպիսի հակայեղափոխական ոճիրներ գործելու խրախուսել իր պորտաբոյծ ընկերներին։ Սակայն այդ խնդութիւնը զարմանալի չէ մեզ համար, որ գիտենք թէ յեղափոխական կարծուած այդ կուսակցութիւնը ինչպիսի անորակելի տարրերից է կազմուած։

Հայ Յեղ. Դաշնակցութիւնը ըստ երեւոյթին քաղաքական դաւանանքի տարբեր համոզումներից՝ այլ «ֆոնտ» անհատական կիրքերի ու եսամոլութեան ծնունդ լինելով, այդպիսի գծուծ տարրերից գոյացած մի կազմակերպութիւնից յեղափոխական լուրջ ու մաքուր բան սպասելը առնուազն միամտութիւն կլինէր։ Զարմանալի չէ ուրեմն, որ յեղափոխութեան անունով դուրս եկող այդ թափթփական խումբը հէնց իր գոյութեան առաջին օրերից սկսեց անհաշտ կռիւ մղել ոչ այնքան Սուլթանի բռնակալութեան դէմ, որքան այդ բռնակալութիւնը տապալելու համար աշխատող Հնչակեանութեան դէմ։ Մայրայեղ ատելութեան ոգւով սնուած՝ ամեն կերպ ճիզուիտական միջոցներ գործ դրեց Հնչակեան կուսակցութեան գոյութիւնը ոչնչացնելու համար։ Ամէն տեղ հակահնչակեան պրօպագանդա, ստութիւն, զրպարտութիւն, դաւաճանութիւն, խաբեբայութիւն, անւանարկութիւն ու բռնութիւն.—ահա՛ որոնք են եղել երկար տարիներ Հնչակեանների դէմ մղուած կռուի մէջ դաշնակցական (բացառութիւնները յարգելով) պրօպագանդիստի, խմբապետի և այլ անունով ու անպէտք ծրիակեր պաշտօնեաների գործածած զէնքերը իսկ Հնչակեան կուսակցութիւնը միայն արհամարհանքով պատասխանել է իր հակառակորդ խլէզներին։

Դաշնակցութեան այդ մանկլաւիկները զգալով վերջապէս իրենց բարոյական ու մտաւոր ուժերի տըկարութիւնը հանդէպ իրենցից բարոյապէս ու մտաւորապէս շատ բարձր կանգնած Հնչակեանութեան, ի վերջոյ մտածեցին իրենց անգուեգի մօտ գտնուող գարշ գոյութիւնը քարշ տալու համար դիմել կոպիտ ուժի եւ սկսեցին գործադրել վերջին միջոցը — կոտորել Հնչակեան հերոսներին. Օ՛հ, ինչքան ողորմելի նոյնքան և տգեղ, հակամարդկային, հակայեղափոխական, ստոր ու դատապարտելի միջոց, որը յատուկ է միայն աշխարհի ամենամեծ մարդասպաններին Սուլթանի ու Ցարի բռնակալ բիւրօկրատիային. Եւ ինչո՞վ են զանազանւում Դաշնակցութեան այդ կարգի գործիչները Սուլթանի ու Ցարի գործակալներից և նրա զինուորները՝ Համիդիյէներից ու կօզակներից... Ցաւալի է, այո՛, շատ ցաւալի, մանաւանդ հայ կեանքի ներկայ կրիտիքական րոպէներում, երբ մենք աւելի քան երբէք պէտք ունինք միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու ամբողջ ազգի ճակատագրին հետ խաղացող այդ ոճրագործների կորստաբեր ընթացքին.

Հնչակեան կուսակցութեան ղեկավար մարմինները քանից դիմեցին Դաշնակցութեան բիւրօներին, առաջարկելով նրանց ազդու միջոցներ ձեռք առնել զսպելու համար յեղափոխութեան նախատինք եղող այդ բաշիբօզուքութիւնները։ Միւս կողմից էլ շարունակ համբերութիւն քարոզեցին Հնչակեան զինուորներին, որոնք ամենայն պարտաճանաչութեամբ լսեցին իրենց պետերի հրահանգներին։ Բայց Հնչակեան գիտակից զինուորների ազնիւ վերաբերմունքը Դաշնակցական Համիդիյէների հետ՝ ոչ մի դրական օգուտ չունեցաւ։ Առելութիւնից կուրացած այդ անասունները ազնուութիւնից ոչինչ չհասկցան. Նրանք Հնչակեանների արիւնը արիւնով չլուալու վեհ սկզբունքը և ասպետական վեհանձնութիւնը վերագրեցին անկարողութեան ու վախկոտութեան, և միեւնոյն ժամանակ իրենց շէֆերից անպատիժ մնալով խրախուսուած շարունակում են իրենց արիւնոտ գործը։

Սակայն Դաշնակցութեան այդ Դօզախ զինուորները չարաչար սխալւում են կարծելով թէ Հնչակեանները անկարող են զէնք գործածելու և վախենում են Դաշնակցութեան անյաղթ (սիք!) բանակից։ Թող լաւ գիտենան այդ ապուշները թէ հարիւրաւոր մատնիչների, դաւաճանների ու Գոլիցինի պէս մի շարք հայակեր հրէշների պիղծ կեանքին վերջ տուող Հնչակեան զինւորը կարող է մի օր, երբ համբերութեան բաժակը կը լեցուի,—դուրս գալ ու տակ ու տակ ճզմել նրանց սինլքոր հրամանատարներին ու մութի մէջ ետեւից մարդասպանող գաղպէ զինուորներին. Բայց Հնչակեան զինւորը իր սուրն ու գնդակը կգործածէ առայժմ ընդհանուր թշնամուն դէմ և իրենց մայրն ու քոյրը թուրքերի գիրկը թողած ու փախած այդ ինքնակոչ յեղափոխականներին հրա-

ալ գտան ինքզինքնին՝ քաղաքութեան դրան կից, քայլ մը միայն ասդին։

Արսէն, աւելի քան երբէք, ընկճուած էր։ Ֆիզիքական կազմը մեծ ատրիճաններով կր քայքայուէր. դէմքը գոյն չունէր ալ. ոսկորները դուրս էին ցցուած եւ վաղահաս ծերացողի մը տպաւորութիւնը կը թողուր։ Հոգերը կը բարդուէին։ Դժբախտութիւնը միայնակ չը մօտենար իր դռնին. հետը կը բերէ ամէն կարգի զէնք ու պատիժ եւ կը յարձակի խաժամուժ բանակով։ Զրկուիլ ծնողքէ, զրկուիլ սիրելիներէ, զրկուիլ կեանքի ամենաէական պայմաններէն, վաղը տեսնել անթափանձ մթութիւնով եւ անյատակ գահավէժով առջիդ բացուած՝ դիւրին չէ տանիլ երիտասարդի մը համար։ Ու այս բոլորին վրայ, է՛ն մեծ հոգը, էն մեծ երկիւղը. Անժէլը կորսնցնելու մտածումը, կը գերազանցէր ամենուն։ Մինակ մըխիթարանքն էր հիմա, միս-մինակ ընկերը. թէպէտեւ էն ոեւէ տեսակէտով արժանաւորութիւն մը ցոյց չէր տար, մանաւանդ այս վերջին ատեններս.. միշտ խոժոռ, միշտ բարկացոտ, միշտ յանդիմանող, միշտ բողոքող, միշտ կռիւ կամ վէճ յարուցանելու տրամադիր։ Հոգ չէ. կը տանէր այս բոլորը. բաւական է որ մօտն էր...

Սակայն օրին մէկը ատկէ ալ զըրկուեցաւ։

Հիմա, չքաւորութեան հաւանական զալուստով եւ մութ ապագայի մղձաւանջով խելարեկուած, սկսած էր աւելի յամառ ու կանոնաւոր ունկնդրութիւններ ընել դասախօսութեանց, թէպէտեւ. Միալով այդ բոլոր ճիգերը ամուլ ու ապարդիւն, կազմային քայքայման գործը կը փութացնէին։

Իրիկուն մը, երբ վերադարձաւ տուն, սենեակը գտաւ լուռ ու մենիկ եւ քիչ մըն ալ մերկ երեւաց։

Բնազդական նախազգացում մը ունեցաւ։ Զկա՛. տարե՛ր էր, ամէն ինչ... Ոչ հանդերձները հոն էին եւ ոչ ալ սնտուկները։ Փնտռեց հոս ու հոն եւ վերջապէս, սեղանին վրայ գտաւ փակ պահարան մը, Անժէլի ձեռագրով. իր անունը կրող։ Բացաւ տենդոտ կերպով։ Կարդաց, նորէն ու նորէն կարդաց.

Բովանդակութիւնը հետեւեալն էր.

—«Սիրելի Արսէն,

«Ատիէ՛օ! Բաւական ապրեցանք միասին. թերեւս քիչ մըն ալ շարունակէինք՝ եթէ ծանօթ դէպքերը չը պատահէին։ Բայց, հոգ չէ. որքան շուտ՝ այնքան լաւ. Մնացի հետդ մինչեւ օրս՝ որովհետեւ ազատօրէն ծախսելու միջոցներ ունէիր. հիմա չկան. Իսկ ես, գիտես որ չեմ կըրնար ապրիլ քեզ սպառնացող կեանքով. Ուստի եւ ժամ առաջ գտայ ապաստանս. Զիս փնտռելու փորձեր չընես, որովհետեւ հեռու եմ քենէ եւ ոչ ալ ք'զ մատչելի տեղ մը։ Այսուհետեւ քու կամքիդ ես. բայց միշտ ջանա յիմարօրէն չը սիրահարուիլ. Չափաւոր եղիր ամէն բանի մէջ, մանաւանդ՝ մեզ հանդէպ. երբ կը գտնուիս Բարիզի նման վայր մը. Ատիէ՛ւ վերջին, ատիէօ եւ վերջին համբոյր մը.

Երբեմն քուկդ՝ Անժէլ»

Երկար նայեցաւ նամակին. Իրա՞ւ էր. Տարակոյս չկար։ Ի՞նչ կարելի է ընել այժմ. Ճակատագրական անտանելի հարց մը.—Որո՞ւ համար պիտի ապրէր այսուհետեւ, որո՞վ պիտի մխիթարուէր եւ ո՞վ պիտի մխիթարէր... Ամբողջ երկրագնդի վրայ մենակ էր հիմա։ Ո՞ւր էին արդեօք քոյրը—թերեւս ողջ. թերեւս մեռած, բայց յամենայն դէպս, մեռած իրեն, ինչպէս եւ ինք՝ անոր համար. Բանի մը կաթիլ արցունք կամ սիանիւր, ու 12 ժամ վերջ արդէն հանգիստ էր. Սակայն, որքան ալ յուսազուրկ, որքան ալ տարաբախտ, ինքնասպանութեան հեռատեսիլն իսկ սոսկում բերաւ վրան։ Յիշեց շարք մը անհեթեթ մանրամասնութիւններ—թէ ինչպէս չունենալով տէր ու տիրական, մարմինը պիտի տանէին ի ցոյց դնելու ապուշ ու անգործ հետաքրքիրներու առջեւ Մօռկը, ուր թ'արձնելով զինքը թերթերու առօրեայ չատարանութեանց եւ ջանալով լուսաբանել խնդիրները, այդ առթիւ իրեն հոգւոյն էն սրբազան նշխարներու դեր կատարող յիշատակները պրպտել ու սրբապղծել, եւ ապա, երբ հետաքրքրութիւններն գտաւ գոհացում, ո՞վ գիտէ ինչ պիտի ընէին իրմով... Չէ. եւ կեցաւ այդ գաղափարէն. Ի՞նչ կար ուրիշ. —վրէ՞ժ Անժէլին վրայ. ատոր ալ ընդունակ չէր. կը քաշէր անոր վրայ ոճրագործի արատը բերելէ, եւ.. դեռ աւելին, կը սիրէր զէնի տակաւին, այո, կը սիրէր ջերմօրէն, հակառակ իր այսպէս չարաչարօրէն անիրաւուած վիճակին. Ուստի կը մնար, գլխիկախ, ժրաջանօրէն, անդուլ ու անվկանդ աշխատիլ. աշխատիլ ու աշխատիլ... Դրամ ալ չը կար հիմա. հարկաւոր էր մեծ խնայողութիւն եւ, վատնուած երեք տարուան փոխարէն կրկին ճիգ։

(Շարունակելի)

ւիրում է գնալ երկիր ցոյց տալու այնտեղ իրենց ղօչախութիւնը և պաշտպանելու իրենց ընտանեկան պատիւը

Այս վերջին երկու տողը բաւական ենք համարում իբր պատասխան այդ ղօչախներին։

Իսկ մենք մեր ներկայ կոչը ուղղում ենք Հ. Յ. Դաշնակցութեան մէջ գտնուող անկեղծ ու գիտակից յեղափոխականներին։ Այո՛, ձեզի ենք դիմում, սիրելի հայրենակիցներ Հընչակեանների դէմ գործած դարչելի եղբայրասպանութիւնների փոխարէնը հատուցանելու բնաւ տրամադիր չլինելով՝ Հնչակեան կուսակցութիւնը մինչեւ ցարդ բոլոր օրինաւոր ու խաղաղ միջոցները գործադրեց կուսակցական կռիւները վերացնելով համերաշխ գործունէութիւն հաստատելու համար։ Այժմ մնում է ձեզ կատարել ձեր պարտականութիւնը։ Հաւատացէ՛ք, որ դաշնակցութեան մի քանի ծրիակերչէֆերի այդ հակայեղափոխական եպերելի ընթացքով դուք վաղ թէ ուշ յեղափոխական ասպարէզի վրայ բարոյական մեռելութեան պիտի դատապարտուիք։ Հաւատացէ՛ք, ձեր այդ լիրբ ընկերների ամէն մի եղբայրասպան ոճիր կքանդէ Դաշնակցութեան հիմքերը և կը բարձրացնէ Հնչակեանութեան բարոյական ուժը։ Բա՛ց արէք ձեր աչերը և տեսէ՛ք թէ ինչ կեղտոտութիւններ են կատարւում ձեր անկեղծ զգացումները չահագործող այդ հրէշների ձեռքով։ Նրա՛նք են, որ Սերոբի ու Անդրանիկի նման քաջ յեղափոխականների անունով հաւաքած միլիոնները իրենց ուզածին պէս չռայլելով ծիծաղում են ձեր բարեմտութեան վրայ։ Նրա՛նք են, որ ազէտ ու վայրենաբարոյ զինւորների ձեռքով եղբայրասպանութեան ամենամեծ ոճիրը գործում են և այդ արարքով Դաշնակցութեան յեղափոխական անունը արատաւորում։ Նրա՛նք են, վերջապէս որ այսօր մանաւանդ ամբողջ հայ հասարակութեան պահանջը եղող համերաշխ գործունէութեան համար եղած ամեն մի փորձի առջեւ պատնէշներ կանգնեցին։

Հերի՛ք է այլեւս սիրելի՛ հայրենակիցներ, բաւականանաք միայն լուռ ու մունջ տրտունջներով։ Դուրս եկէք արիաբար առանց վախենալու դաւաճանների դաշոյնից. բողոքեցէ՛ք բարձրաձայն եւ դո՛ւրս հանեցէք ձեր միջից այդ չեչերին։ Մաքրեցէ՛ք Դաշնակցութիւնը և այն ժամանակ մենք ու դուք եղբայրաբար ձեռք ձեռքի տուած պիտի կարողանանք ընդհանուրի սիրած ու պահանջած համերաշխութիւնը իրականացնել և ուրախութեամբ գոչել միասին.

Կեցցէ՛ Հայ Յեղափոխութիւնը։

Ի դիմաց Հնչ. զինւորների
ԳԵՐԹԵՐ ՏԻՏԱՆԵԱՆ(*)
30 Յուլիս 1906 (կնիք)
Քէօսթէնճէ

Ծ. Ծ. — Հնչակեան զինւորների գայրոյթը հասկանալի է եւ արդարացի. բայց այս տոնով եւ լեզուով կոչ ուղղելը գիտակից դաշնակցականներին որոնք նոյնպէս դէմ են եղբայրասպանութեան, նոյնչափ պախարակելի է որչափ եղբայրասպանութիւնը... հայհոյելով չէ կարելի դաշնակցականների գիտակցութիւնը շարժել.... տգեղ փաստը մանաւանդ միայն աւելի սրգեցիկ կը լինէր... եւ այս կոչը տպում ենք աւելի այս նկատողութիւնը անելու համար.

— —

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

— o —

Ժամանակակից մանկավարժութեան փորձերուն կռթնելով. Համագումարը որոշեց այսուհետեւ տղաքը վարժեցնել փոխանակ շեղակի գրելու՝ ուղղաձիգ գիրեր գրելու։ Իբր կարեւոր դաս, գեղագրութիւնը իր առանձին ժամերը պիտի ունենայ։

Գծագրութիւնը, օգտակար և գեղեցիկ, պիտի իր պատուաւոր տեղը բռնէ հայ վարժարաններուն մէջ։ Տղաքը իրենց գեղեցկագիտական ճաշակը պիտի զարգացնեն՝ միշտ իրենց աչքին առջեւ դրուած առարկաները զննելով և գծելով։ Երկրաչափութիւնն ու գծագրութիւնը, իբր անջատ և կարեւոր ճիւղեր, պիտի աւանդուին նախակրթարաններուն մէջ՝ ուր գրեթէ անտեսուած էին ցարդ։

Տարրական դասընթացքի երկու տարիներուն մէջ, տղան պիտի ճանչնայ Հայոց պատմութեան ամենէն մեծ դէպքերն ու դէմքերը, ինչպէս նաև աւանդավէպերը։ Յետոյ. միջին և բարձրագոյն դասընթացքներուն մէջ, պիտի կանոնաւորապէս սորվի իր տոհմային պատմութիւնը և ընդհանուր պատմութեան էական մասերը։

Աշխարհագրութեան դասն ալ պէտք է խնամով աւանդել՝ միշտ ծանօթէն դէպի անծանօթն երթալով։ Տղան պիտի տեսնէ նախ իր ապրած միջավայրը, յետոյ անոր մերձակայ երկրամասերը և ապա ամբողջ աշխարհը։ Հայաստանի և Պուլկարիոյ աշխարհագրութիւնը մանրամասն կերպով պիտի ուսումնասիրուի բարձրագոյն դասընթացքին մէջ։

Պէտք է թուաբանութեան ժամերը շատնան՝ նախակրթարանին մէջ. թուաբանութիւնը պիտի ըլլայ մտաւոր և գրաւոր։ Գործնական թուաբանութիւնը՝ որ անհրաժեշտ առարկայ մըն է, պէտք է որ տղու ծանօթ ըլլայ և կեանքին մէջ անոր օգտակար ըլլայ։ Բարձրագոյն դասընթացքին մէջ տոմարակալութեան կարեւորագոյն մասերը պիտի աւանդուին։

Բնական գիտութիւնները, որոնք աւագ կարեւորութիւն ունին, պէտք չէ աւանդել առանց փորձի և առանց պատկերի։

Թէ՛ մանչերը և թէ՛ աղջիկները, հաւասարապէս, պիտի մարզուին ձեռագործի մէջ։ Մանչերը՝ թղթով, կաւով, [illegible], խաւաքարդներով, տախտակներով պիտի շինեն այլեւայլ զարդաձեւեր, որպէսզի իրենց գեղեցկագիտական ճաշակը նրբանայ և ձեռքերնին վարժուի որ և է օգտակար առարկայ շինելու։

Գալով կրօնքի և բարոյագիտութեան, անոնք, շաղկապուած, իրար պիտի լրացնեն։ Պէտք է զգուշանալ տղոց չոր ու ցամաք վարդապետական դրութեամբ կրօնի և բարոյագիտութեան դաս աւանդելէ։ Հայ տղան՝ որուն մայրենի երկրին մէջ կարեւոր դեր մը կատարած է քրիստոնէութիւնը, պիտի որոշ տեղեկութիւններ ունենայ Քրիստոսի և իր հիմնած կրօնին վրայ։

Կոան

Վառնա, 4 Օգոստոս 1906

ՍՐԱՀ ՍԱԷՏԻՆԷՆԻԷ

Վառնայի հայ երիտասարդական «ՄԱՍԻՍ» խումբը, յառաջիկայ Օգոստոս 10ը, Հինգշաբթի գիշեր մեծ պատրաստութեամբ պիտի ներկայացնէ ի նպաստ Վասպուրականի կարօտելոց, առաջին անգամ ըլլալով։

— ԱՐՇԱԿ Բ. —

Ողբերգութիւն 5 արարուած անմահն Պէշիքթաշլեանի հեղինակութիւններէն։ Ողբերգութենէն վերջ խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը տեղի պիտի ունենայ հայերէն լեզուաւ։

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ «ԱՐԱՔՍ» ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԻ
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՍԻՍ» թատերախմբի

ԱԶԴ

Ուսուցչական Համագումարի որոշմամբ, Տ. Պապայեան խմբի կողմէ յառաջիկայ երկուշաբթի 7 Օգոստ. «Ռիկա» պարտէզի մէջ պիտի տրուի թատերական ներկայացում մը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի Ուսուցչական Միութեան շէնքի ձեռնարկներու նախնական ծախուց։

Լիայոյս ենք թէ հասարակութիւնը պիտի բարեհաճի իր ներկայութեամբ պատուել սոյն ներկայացումը։

Յարգանօք
Ի դիմաց Ուսուցչ. Համագումարի դիւանին
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Պետրոսեան Օ. Հինտլեան
20 Օգոստ. 1906
Վառնա

ՀՐԱՒԷՐ
Ընդհ. ժող. Աղք. Ընկ. Վառնայի

— —

Աղքատախնամ ընկերութեանս Գործադիր ժողովը նկատելով որ հակառակ անցեալ չաբթուան ըրած հրաւէրին անդամներու մեծամասնութիւն չը գոյացաւ, հարկ տեսաւ ներկայիս կրկին հրաւիրել յարգոյ բաժանորդները վաղը, կիւրակէ, 6 Օգոստ. ժամը 2ին յ'Ազգ. վարժարան տեղի ունենալիք ընդհանուր ժողովին։

Սոյն ժողովին ներկայ անդամք մեծամասնութիւն համարելով Նոր Գործադիր ժողովոյ ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ։

Օրակարգ

Համարատուութիւն Գործադիր ժողովոյ և ընտրութիւն Նոր Գործադիր ժողովոյ։

Դիւան Գործ. ժողովոյ Աղք. ընկ. Վառնայի.
Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. Զարդհանէյեան Ա. Ղուկասեան
Վառնա, 3 Օգոստ. 1906

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սոֆիայէն մեզ կը գրեն հետեւեալը

Այսօր, ամսոյս 3ին թրամվայի գործաւորները գործադուլ ըրին. արդէն գործաւորները քանի օրէ իվեր է որ կուզէին գործադուլ ընել բայց թրամվայի տիրէքթորը հոս չըլլալուն նրա գալուն կ'սպասէին. անչուշտ տեղս հասած է տիրէքթորը. որ գործադուլ ըրին. գործաւորները կը պահանջեն կանոնաւոր սեւեռ օրավարձ և աշխատութեան ժամերու սակաւում. ահա այս երկրորդ անգամ կըլլայ որ գործադուլ կընեն — ծառայողները եթէ այս անգամ իրենց ծրագրին վրայ հաստատ մնան առաջի պէս չի ընեն յոյս կայ իրենց պահանջին գոհացում ստանալ. առ այժմ այսչափ մանրամասնութիւնք իր ժամանակին.

— Ներքին գործոց նախարարը անձամբ Անխիալօ գացեր է քննութիւններուն հետեւելու։ Շրջաբերականով մը կը հրամայուի խիստ ըլլալ դէպի գրգռիչները և պաշտպանել յոյներուն ինչքը և կեանքը։

— Անխիալօյի յոյն եպիսկոպոսը ձերբակալուած է իբր գրգռիչ։

Աւստրիական մամուլը յարձակողական դիրք բռնած է դէպի պուլկարները և յոյները կը պաշտպանէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ

Հակառակ Սուլթանի առողջութեան մասին տարածուած նպաստաւոր լուրերուն, Սուլթանի վիճակը ծանր կը նկատուի. կը կարծուի որ կոկորդի քանսէր ունի։

— Ֆրանսական կառավարութիւնը դժգոհ է Բարձր. Դրան պատասխանէն Դճանէթ Օազիսի թուրքերէն գրաւուած ըլլալուն առթիւ. Բ. Դուռը անհանգստութեան մէջ է, որովհետեւ Ֆրանսա կսպառնայ եռանդուն միջոցներ ձեռք առնել իր իրաւունքները պաշտպանելու համար։

— Գահաժառանգ Ռէշիտը Սուլթանի կողմէն պալատ հրաւիրուած է տեսակցութեան համար։

Печатница на П. Глушковъ С Вар.